

TOIMI-hankkeen seurantaryhmän kokous

25.1.2018

Essi Eerola (VATT)

Arvot, päätöksenteko, tutkimus

- Arvot määrittävät, minkälaista yhteiskuntaa kukin pitää tavoiteltavana.
- Päätöksentekijöiden on
 - asetettava suunta
 - löydettävä keinot tavoitteeseen pääsemiseksi.
- Tutkimus auttaa
 - arvioimaan vaihtoehtojen hyötyjä ja kustannuksia.
 - hahmottamaan syy-seuraus -suhteita.
 - arvioimaan argumenttien luotettavuutta.
 - sietämään epävarmuutta.

Missä raameissa päätöksentekijät yhteiskuntaa kehittävät?

- Talouskasvu hyvinvoinnin lähteenä mm.
 - mahdollistaa huono-osaisuuden vähentämisen ja ympäristöstä huolehtimisen
 - helpottaa päätöksentekoa
- Keskeiset elementit:
 1. teknologinen kehitys, innovaatioiden hyödyntäminen yhteiseksi hyväksi
 2. työllisyys (osaaminen, koulutus)
 3. investoinnit koneisiin ja laitteisiin
- Viimeisen yritykset hoitavat, kahdessa ensimmäisessä päätöksentekijöillä (julkisella vallalla) on tärkeä rooli.
- Niissä myös tulevaisuuden sosiaaliturvajärjestelmän kipukohdat.

Työllisyydestä ja työllistymisestä

- Mitä hyötyä työstä (tai toimeliaisuudesta)?
 1. Työn tulokset ovat arvokkaita käyttäjilleen.
 2. Työ ja siihen liittyvä yhteisö ovat tärkeitä tekijälleen.
 3. Työ tuottaa elannon.
 4. Palkka- ja yrittäjätuloa verotetaan ja sosiaaliturvamenoissa säästetään.
- Kaikki ovat tärkeitä, mutta
 - ilman sosiaalivakuutusjärjestelmää kohta 3 keskeinen.
 - vauraassa yhteiskunnassa kohta 2 korostuu.
 - yhteiskunnassa, jossa kattava sosiaalivakuutus kohta 4 tärkeä.
- On hienoa, että sosiaalivakuutus luo meille vapautta. Mutta samalla tarvitaan niitä, jotka rahoittavat vakuutuksen.
- Jos tavoitellaan vain kohtia 1 ja 2, vaarana on, että vakuutusjärjestelmä rapautuu.

Vakuutuksesta

- Sosiaalivakuutusjärjestelmä hyödyttää meitä kaikkia.
- Vrt. palovakuutus:
 - auttaa tilanteessa, jossa suuri tuho,
 - muttei koskaan ole niin hyvä, että tulipaloa toivoisi.
- Vakuutuselementti nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän kivijalka:
 - epäonnen kohdatessa saa tuen.
 - muussa tilanteessa rahoittaa tukea muille.
- Mitä voimakkaammin absoluuttinen ja suhteellinen köyhyys erkaantuvat, sitä enemmän jännitettä järjestelmän sisällä on.
 - Vauraassa yhteiskunnassa enemmän huoli suhteellisesta köyhyydestä.
 - Sitä todennäköisemmin vakuutuskorvauksen ottaminen on yksilölle mahdollinen valinta.

Lopuksi

- Nykyjärjestelmän tavoitteiden välillä jännitteitä, joita ei varmaankaan voida kokonaan poistaa.
- Kannattaa yrittää miettiä, miten niitä voi lieventää.
- Perinteisesti keskeinen jännite on vallinnut ”sosiaaliturvan tason” ja ”kannustavuuden” välillä.
- Yhteiskunnan vaurastuminen yhdessä sen kanssa, että suhteellisesta köyhyydestä halutaan huolehtia, saattaa edellyttää sitä, ettei työelämästä ”saa syrjäytyä”.
- Joudutaan tekemään arvovalintoja myös sen suhteen mitä voidaan edellyttää niiltä, jotka ovat tuen piirissä.